

Considerations on democracy in Rawls's *A Theory of Justice*

IVAN MLADENOVIĆ

ABSTRACT: According to some influential interpretations, Rawls's later turn to political liberalism contributed significantly to the reorientation of contemporary normative political theory from justice to legitimacy – democratic legitimacy in particular. In this paper, I will not delve into whether these assumptions are correct. My main aim here is to show that we can already find the seeds of a later discussion concerning democratic legitimacy and democratic authority in *A Theory of Justice*. I will also defend the even stronger claim that Rawls's considerations on democracy in *A Theory of Justice* are still relevant, both to justify democracy and democratic authority, and for normatively justifying certain democratic decision-making procedures. Moreover, I argue that his discussion of the epistemic dimension of majority voting and public deliberation points in the direction of later theories of deliberative democracy and epistemic democracy.

KEY WORDS: Democracy, legitimacy, justice, majority rule, public deliberation.

Razmatranja o demokraciji u Rawlsovoj *Teoriji pravednosti*

IVAN MLADENOVIĆ

SAŽETAK: Prema nekim utjecajnim interpretacijama, Rawlsov kasniji okret političkome liberalizmu značajno je pridonio preorijentaciji suvremene normative političke teorije s pravednosti na legitimnost – posebice demokratsku legitimnost. U ovome radu neću ulaziti u pitanje jesu li ove pretpostavke točne. Moj je glavni cilj ovdje pokazati da sjeme kasnije rasprave o demokratskoj legitimnosti i demokratskome autoritetu možemo pronaći već u *Teoriji pravednosti*. Također ću braniti još snažniju tvrdnju da su Rawlsova razmatranja o demokraciji iz *Teorije pravednosti* još uvijek relevantna kako za opravdanje demokracije i demokratskog autoriteta, tako i za normativno opravdanje određenih demokratskih procedura odlučivanja. Štoviše, tvrdim kako je njegova rasprava o epistemičkoj dimenziji većinskoga glasanja i javne deliberacije ukazuje u smjeru kasnijih teorija deliberativne demokracije i epistemičke demokracije.

KLJUČNE RIJEČI: Demokracija, legitimnost, pravednost, vladavina većine, javna deliberacija.

Justice and practical reason: Rationality, reasonableness, and thought-experimenting in Rawls

NENAD MIŠČEVIĆ

ABSTRACT: Rawls's central work, *A Theory of Justice*, is famously built around a thought experiment, the famous Original Position. It continues the tradition of hypothetical understanding of the social contract, enriching it with a new methodological tool, the introduction of the Veil of Ignorance. The Veil, the central thought experiment of Rawls's work, finely illustrates the road from merely instrumental rationality to the higher level, characterized by Rawls as "reasonableness". Rawls is here quite consistent throughout half a century of his reflections. Here we propose the reading in terms of layers–degrees of rationality in the wide sense, that is, the reading in terms of the reasonable and the rational in the narrow sense.

KEY WORDS: John Rawls, Veil of Ignorance, Original Position, thought experiments, rationality, reasonableness.

Pravednost i praktični um: Racionalnost, razložnost i misaono eksperimentiranje u Rawlsa

NENAD MIŠČEVIĆ

SAŽETAK: Poznato je da je Rawlsovo središnje djelo, *Teorija pravednosti*, izgrađeno oko misaonog eksperimenta – čuvenog Izvornog položaja. U njemu se nastavlja tradicija hipotetičkog razumijevanja društvenog ugovora, obogaćujući je novim metodološkim oruđem, uvođenjem Vela neznanja. Veo – kao središnji misaoni eksperiment Rawlova djela – na istančan način ilustrira put od puko instrumentalne racionalnosti prema višoj razini koju Rawls označava kao "razložnost". Rawls je u tome, tijekom pola stoljeća svojih razmišljanja, sasvim konzistentan. Ovdje predlažemo čitanje u kategorijama slojeva-stupnjeva racionalnosti u širokom smislu, odnosno čitanje u kategorijama razložnog i racionalnog u uskom smislu.

KLJUČNE RIJEČI: John Rawls, Veo neznanja, Izvorni položaj, misaoni eksperimenti, racionalnost, razložnost.

Was Rawls a Kantian?

NENAD CEKIĆ

ABSTRACT: In this article, the author evaluates whether Rawls rightly believed that his theory of justice could be interpreted as Kantian. Rawls' Kantianism is primarily treated as the general ethical foundation of his theory of justice. Providing insight into the debate conducted on Kantian's interpretation in the 1970s and early 1980s, the author explains the first doubts about Rawls' Kantianism, and how Rawls' defenders subsequently responded to them. At the center of the debate was the question of whether Rawls' principles of justice were essentially the fruit of heteronomous rather than autonomous motivation, and whether they could be treated as "categorical imperatives." Noting the significant differences in the conception of moral motivation between Kant and Rawls, the author explains how and why Rawls' Kantianism is essential to the history of moral and political philosophy. Finally, the author suggests that Rawls' Kantianism should be treated more like Kantian inspiration rather than Kantian interpretation in a literal sense.

KEY WORDS: Rawls, justice, Kantian interpretation, autonomy, heteronomy, the categorical imperative.

Je li Rawls bio kantovac?

NENAD CEKIĆ

SAŽETAK: Autor u ovome članku procjenjuje je li Rawls s pravom vjerovao da se njegovu teoriju pravednosti može interpretirati kao kantovsku. Rawlsovo se kantovstvo primarno smatra općim etičkim temeljem njegove teorije pravednosti. Pružajući uvid u raspravu koja se o kantovskoj interpretaciji vodila tijekom 1970-ih i ranih 1980-ih, autor pojašnjava prve sumnje o Rawlsovu kantovstvu i kako su Rawlsovi branitelji kasnije na njih odgovorili. U središtu rasprave bilo je pitanje jesu li Rawlsova načela pravednosti u osnovi plod heteronomne, umjesto autonomne, motivacije i mogu li se promatrati kao "kategorički imperativi". Uočavajući značajne razlike u koncepciji moralne motivacije između Kanta i Rawlsa, autor objašnjava kako i zašto je Rawlsovo kantovstvo bitno za povijest moralne i političke filozofije. Na kraju, autor sugerira da bi Rawlsovo kantovstvo valjalo promatrati više kao kantovsku inspiraciju, a ne kao kantovsku interpretaciju u doslovnom smislu.

KLJUČNE RIJEČI: Rawls, pravednost, kantovska interpretacija, autonomija, heteronomija, kategorički imperativ.

Rawlsova teorija građanskog neposluha: kontekst i kritike

ENES KULENOVIĆ

SAŽETAK: Članak daje uvid u izvore i glavne pretpostavke Rawlsove teorije građanskog neposluha, te kritike kojima je ova teorija bila izložena. U prvome dijelu prikazuje se filozofski kontekst unutar kojega je Rawls razvio vlastitu teoriju građanskoga neposluha u odmaku od utjecajne Thoreauove teorije i Hartova modela političke obveze izvedene iz koncepta *fair play*. Drugi dio članka posvećen je detaljnijoj analizi glavnih elemenata Rawlsove teorije opravdanja građanskog neposluha. U ovome dijelu fokus je na četiri teme: pitanje moralnog opravdanja građanskog neposluha, razlikovanje javnog kršenja zakona u demokratskim i autoritarnim režimima, usporedba građanskog neposluha i drugih oblika političkog otpora, te uvjeti koji moraju biti zadovoljeni da bi se nenasilni otpor mogao smatrati legitimnim. Treći dio posvećen je kritikama Rawlsova pristupa građanskom neposluhu. Zaključak se bavi utjecajem i dvjema mogućim interpretacijama Rawlsova doprinosa ovoj temi.

KLJUČNE RIJEČI: John Rawls, građanski neposluh, politička obveza, politički otpor, legitimni demokratski poredak.

Rawls's theory of civil disobedience: Context and critiques

ENES KULENOVIĆ

ABSTRACT: The article discusses the main sources and assumptions of John Rawls's theory of civil disobedience, as well as the critiques that his theory faced. The first part of the article offers an overview of the philosophical context within which Rawls developed his own theory of civil disobedience as a response to Thoreau's influential approach and Hart's model of political obligation derived from the concept of *fair play*. The second part of the article deals with a detailed analysis of the main components of Rawls's justification of civil disobedience by focusing on the four main topics: the question of the moral justification of civil disobedience, a distinction between public law-breaking in democratic and authoritarian regimes, a comparison of civil disobedience with other forms of political resistance, as well as the conditions that need to be satisfied for non-violent disobedience to be considered a legitimate act. The third part of the article examines the critiques of Rawls's approach to civil disobedience. In conclusion, the author evaluates the influence and two possible interpretations of Rawls's contribution to this important topic.

KEY WORDS: John Rawls, civil disobedience, political obligation, political resistance, legitimacy of democratic regime.

Građansko prijateljstvo, demokracija i pravednost

NEBOJŠA ZELIČ

SAŽETAK: Građansko prijateljstvo je zanemarena tema u raspravama o političkom liberalizmu. Tek su se nedavno pojavile neke rasprave vezane uz interpretaciju javnog uma kao građanskog prijateljstva, iako je Rawls tu poveznicu vrlo jasno naznačio. U ovom radu pokušavam pronaći mjesto za ideju građanskog prijateljstva u razvoju Rawlsove misli. Pokušavam pokazati da je građansko prijateljstvo vezano uz ideju društva koju Rawls daje u *Teoriji pravednosti* i *Političkom liberalizmu*. Ako ozbiljno shvatimo javni um kao građansko prijateljstvo, onda to može imati određene implikacije za demokraciju. Možda je moguće jasnije naznačiti domenu i ulogu javnog uma u demokratskom društvu. Također, ozbiljno shvaćanje ideje građanskog prijateljstva vodi nas izvan legitimnosti i uvodi u pitanje pravednosti jer Rawls u *Teoriji pravednosti* upravo u svom načelu razlike vidi mjesto za građansko prijateljstvo. Ne možemo građansko prijateljstvo temeljiti samo na pitanju demokratske rasprave već trebaju biti zadovoljeni i pravedni pozadinski uvjeti.

KLJUČNE RIJEČI: Rawls, politički liberalizam, građansko prijateljstvo, jednakost, demokracija.

Civic friendship, democracy, and justice

NEBOJŠA ZELIČ

ABSTRACT: Civic friendship is a neglected topic within debates on political liberalism. Although Rawls himself made this connection pretty clear, few interpretations of public reason as civic friendship emerged only recently. In this paper, I am trying to find a place for an idea of civic friendship within the development of Rawls's thought. I am trying to show that civic friendship is closely connected to the concept of society given by Rawls in *A Theory Of Justice* and *Political Liberalism*. If we take public reason as civic friendship seriously, it can have specific implications for democracy. It may be possible to describe the domain and the role of public reason in democratic society more clearly. Also, taking civic friendship seriously takes us beyond legitimacy. It leads us to the question of justice because Rawls, in *A Theory of Justice*, considers his difference principle as providing the place for civic friendship. We can not ground civic friendship only on the question of democratic deliberation because just background conditions need to be satisfied.

KEY WORDS: Rawls, political liberalism, civic friendship, equality, democracy.

Epistemička demokracija, znanstveni razlozi i uska koncepcija javnog uma

IVAN CEROVAC

SAŽETAK: Ovaj rad nastoji pomiriti korištenje znanstvenih razloga u kolektivnim procesima političkog odlučivanja sa zahtjevima javnog uma. Kroz njega se prvo izlažu argumenti za usku interpretaciju javnog uma, a potom se pokazuje kako ta interpretacija omogućuje korištenje (kontroverznih) znanstvenih razloga u procesima političkog odlučivanja. Rad nastoji pokazati kako epistemička demokracija može istovremeno prihvatiti zahtjeve javnog uma i zagovarati korištenje znanstvenih razloga u javnom odlučivanju. Njegov inovativni doprinos usmjeren je na naglašavanje razlikovanja između više razina političkog odlučivanja u Rawlsovoj političkoj filozofiji i argumente kako različite razine zahtijevaju i različit stupanj pouzdanosti znanstvenih razloga, odnosno različit stupanj kvalificiranog slaganja oko njih.

KLJUČNE RIJEČI: Javno opravdanje, politički liberalizam, epistemički proceduralizam, dužnost građanstva, dobro-uređena znanost, Rawls, Estlund.

Epistemic democracy, scientific reasons, and the narrow conception of public reason

IVAN CEROVAC

ABSTRACT: This paper aims to reconcile the use of scientific reasons in collective decision-making processes with the constraints of public reason. It presents arguments for the narrow conception of public reason and demonstrates how this conception enables the use of (controversial) scientific reasons in decision-making processes. The paper indicates that epistemic democracy can simultaneously meet the constraints imposed by public reason and allow the use of scientific reasons in public decision-making. Its innovative contribution regards its focus on the differentiation between different stages of political decision-making in Rawls's political thought, as well as the arguments showing that different stages of political decision-making require a different level of reliability of scientific reasons, or a different level of qualified agreement on these reasons.

KEY WORDS: Public justification, political liberalism, epistemic proceduralism, duty of civility, well-ordered science, Rawls, Estlund.